

25.1.2024

Lausunnon antaja: Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry (FIFUR)
Lausuntopyyntö: Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö 18.12.2023 VN/5423/2020-MMM-106

Lausunnon aihe: Luonnos valtioneuvoston asetukseksi maatilan investointituen kohdentamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

1. Yleistä lausuntopyynnöstä

Maa- ja metsätalousministeriö ("**MMM**") on 18.12.2023 päivätyllä lausuntopyynnöllään VN/5423/2020-MMM-106 pyytänyt Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry:ltä ("**FIFUR**") lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi maatilan investointituen kohdentamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta ("**muutosasetus**").

Lausunto on pyydetty toimitettavaksi 26.1.2024 mennessä.

FIFUR kiittää tässäkin yhteydessä MMM:ää mahdollisuudesta tilaisuudesta tulla kuulluksi tässä asiassa ja toteaa kunnioittaen lausuntonaan seuraavaa.

2. FIFUR:in lausunto muutokset

FIFUR pitää muutokset seuraavin tarkennuksin asianmukaisena turkistilojen bioturvainvestointien investointitukien mahdollistamiseksi.

2.1. Muutoksen voimaantulo

Lausuntopyynnön liitteenä olevan 18.12.2023 päivätyn MMM:n muistioloannoksen ("**muistio**") mukaan muutoksen on tarkoitus tulla voimaan 16.3.2024.

FIFUR esittää ja pyytää kunnioittaen, että *muutosasetus tulisi voimaan mahdollisimman pian ja joka tapauksessa viimeistään 15.2.2024*. FIFUR perustelee esitystään seuraavasti.

Muutoksella mahdollistettaisiin investointitukien myöntäminen turkistuotannon harjoittamiseen maatilan investointitukien kohdentamisesta

annetun valtioneuvoston asetuksen (266/2023, ”**kohdentamisasetus**”) 3 §:n 1 momentin 4 kohdan tarkoitteisiin bioturvallisuutta edistäviin investointeihin.

Näiden investointien haku- ja ratkaisuaika määritellään puolestaan maatalouden rakennetuista annettun valtioneuvoston asetuksen (265/2023, ”**rakennetukiasetus**”) 12 §:ssä.

Mikäli muutosasetus tulisi voimaan muistiossa esitetysti 16.3.2024, olisi turkistuotannon investointitukien ensimmäinen tukijakso vasta 16.3.-15.8.2024 välinen ajankohta. *Turkistuotannolle muutosasetuksen ehdotettu voimaantuloajankohta olisi kohtuuttoman myöhäinen.*

Maa- ja metsätalousministeriön asetus varotoimenpiteistä lintuinfluenssan leviämisen ehkäisemiseksi luonnonvaraisista eläimistä turkiseläimiin (14/2024, ”**bioturva-asetus**”) tuli voimaan 15.1.2024. Bioturva-asetuksessa säädetään erilaisista varotoimenpiteistä, *joiden tulee olla suoritettuina 15.4.2024 mennessä.*

Bioturva-asetuksen velvoitteiden ja muutosasetuksen voimaantuloajankohdilla on siten ilmeinen ristiriita. Nykyisillä ehdotetuilla voimaantuloajoilla investointitukien hakuun jää turkistuottajille (yksittäisille yhtiöille) kohtuuttoman lyhyt aika hankintojen, yritysten laskukierron ja asentamisen näkökulmasta. Lyhyt aikaikkuna asettaa lisäksi saatavuushaasteita välttämättömien materiaalien (verkkojen ja muiden suojausvarusteiden) toimituksille.

Investointituet turkistuotannon bioturvatoimenpiteisiin mahdollistava muutosasetus (ja siten myös kohdentamisasetus) perustuvat maatalouden rakennetuista annettuun lakiin (28.12.2007/1476, ”**rakennetukilaki**”). Rakennetukilain 13 §:n 1 momentin mukaan ”*maatilan investointitukea ei myönnetä sellaiseen toimenpiteeseen, jonka toteuttaminen on aloitettu ennen tukihakemuksen jättämistä*”. Kyseisen pykälän vuoksi turkistuottajat eivät voi oma-aloitteisesti aloittaa bioturva-asetuksessa edellytettyjen toimenpiteiden aloittamista ennen muutosasetuksen ehdotettua voimaantuloajankohtaa eli ennen 16.3.2024.

FIFUR:in näkemyksen mukaan Ruokavirasto ei ole rakennetukilain 28 §:n edellyttämällä tavalla vielä tiedottanut muutosasetuksen mahdollistavista investointituista. Tämä on luonnollista, sillä muutosasetusta ei ole vielä annettu. Joka tapauksessa tämä tarkoittaa sitä, että turkistuottajat eivät tosiasiallisesti voi vielä hakea investointitukia edellytettyihin bioturvatoimenpiteisiin. Toisin sanoen ne eivät näin ollen voi myöskään investointituen menettämisen uhalla vielä aloittaa bioturva-asetuksen edellyttämien toimenpiteiden suorittamista. Tästäkin osin tilanne on bioturva-asetuksen velvoitteet huomioiden kohtuuton.

Näin ollen turkistuottajilla on muutosasetuksen tarkoitetun voimaantulon jälkeen erittäin rajattu ajanjakso toteuttaa kaikki bioturva-asetuksessa edellytetyt varotoimenpiteet, mikäli he haluavat hakea investointitukea. FIFUR toistaa yllä esittämänsä vaikeudet verkkojen ja muiden suojausvarusteiden toimitusten ja asennusten osalta. Kaiken edellä esitetyn perusteella FIFUR pitää muistiossa

esitettyä maaliskuun voimaantuloajankohtaa ilmeisen perusteettomana ja turkistuottajien oikeusturvan kannalta täysin kohtuuttomana.

FIFUR:in näkemyksen mukaan muistiossa ei ole tarkemmin perusteltu tarkoitettua maaliskuun 2024 voimaantuloajankohtaa. FIFUR pitää esittämiänsä voimaantuloehdotuksia kohtuullisina huomioiden bioturva-asetuksen uudet velvoitteet. Aikaistamalla muutosehdotuksen voimaantuloa turvattaisiin bioturva-asetuksen velvoitteiden sujuva ja tehokas toteuttaminen turkistuottajien oikeusturva huomioiden.

Mikäli muutosasetuksen voimaantulon ajankohdaksi säädetään muistiossa mainittu maaliskuu 2024, pyytää FIFUR kohteliaimmin seuraavaa muutosta kirjattavaksi asetukseen. Investointitukia turkistuotannolle myönnettäessä tueksi tulisi lukea aina myös sellaiset bioturva-asetuksen velvoitteiden toteuttamisesta aiheutuneet tai aiheutuvat kustannukset, joista syntyneet toimenpiteet on maksettu ennen investointitukihakemusten jättämistä. Muutosasetuksen nykyisessä muodossa nämä kulut kuuluisivat investointitukien piiriin vain, mikäli niitä koskevat toimenpiteet on aloitettu 15.1.2024 jälkeen. Tämän johdosta FIFUR pyytää, että muutosasetukseen kirjataan muutos ”*Myös sellaiset kulut lukeutuvat tämän asetuksen investointitukiin, jos kulut ovat muodostuneet bioturva-asetuksen velvoitteiden toteuttamiseksi tammikuusta 2024 lähtien*”.

2.2. Muutosasetuksen voimassaolo

Muistion mukaan muutosasetus olisi voimassa ainoastaan 2 vuotta sen voimaantulosta lukien. *FIFUR esittää, että muutosasetus olisi voimassa toistaiseksi.* FIFUR perustelee esitystään seuraavasti.

Muistiossa muutosasetuksen suunniteltu 2 vuoden voimassaolo perustellaan ns. *suunnitelma-asetuksen*¹ 73 artiklan 5 kohdalla. Kyseinen kohta kuuluu seuraavasti (kursiivi tässä):

”Jos unionin oikeudessa päädytään asettamaan viljelijöille uusia vaatimuksia, tukea voidaan myöntää kyseisten vaatimusten täyttämiseksi tarpeellisiin investointeihin enintään 24 kuukauden ajan päivästä, jolloin vaatimuksista tulee pakollisia tilan osalta.”

Kyseinen kohta ei poissulje mahdollisuutta pidentää investointitukien ajallista voimassaoloa *kansallisen oikeuden* perusteella annettujen vaatimusten osalta. Kuten muistiossa todetaan, on bioturva-asetus annettu kansallisen eläintautilain (15.1.2021/76) nojalla. Muutosasetuksella mahdollistettaisiin investointituet nimenomaan bioturva-asetuksen velvoitteisiin. Siten on selvää, että kyse on

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2115 jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta.

kansallisesti säädetyistä uusista vaatimuksista, eikä suunnitelma-asetuksen 73 artiklan ajallinen rajoitus sovellu muutosasetukseen.

Muistion mukaan muutosasetus on suunnitelma-asetuksen 73 artiklan mukainen, koska *"edellä selvitetyn ministeriön asetuksen säätäminen liittyy kiinteästi EU:n eläinterveys sääntöissä toimijalle asetettuihin velvoitteisiin tautien leviämisen riskin minimoimisessa ja asianmukaisten bioturvaamistoimenpiteiden noudattamisessa"*. Edelleen muistiossa todetaan, että *"ministeriön asetuksella nämä velvoitteet konkretisoituisivat lintuinfluenssan torjuntatoimien säätämällä **pakolliseksi yksityiskohtaisiksi toimenpiteiksi**"* (korostukset tässä). Muistiossa todetaan suoraan, että pakolliset toimenpiteet, eli turkistuotannolle asetetut uudet vaatimukset, perustuvat kansalliseen ministeriön asetukseen.

Bioturva-asetuksen velvoitteiden ollessa kansalliseen asetukseen perustuvia, ei muutosasetuksen ehdotetulle 2 vuoden voimassaolorajoitukselle ole perusteita. Muistiossa esitetyt väittämät ovat tältä osin virheellisiä, ja FIFUR:in näkemyksen mukaan muutosasetuksen tulisi olla voimassa toistaiseksi.

Bioturva-asetuksen 4 §:n mukaan *"varjotalojen ulkosivut ja häkkien alapuoliset alueet tulee suojata linnuilta vuosittain 15. päivän huhtikuuta ja 31. päivän lokakuuta välisenä aikana..."*. Uudet bioturvatoimenpiteet edellytetään siten tehtäväksi vuosittain. Muutosasetuksen tulisi olla voimassa toistaiseksi jo tällä perusteella.

Lisäksi FIFUR toteaa, että osa turkistuotannossa bioturva-asetuksen voimaantulon myötä hankittavista suojamateriaaleista on rakenteiltaan ja kestoiltaan vuosittain uusittavaa. Määräaikainen asetus investointitukien hakemisen mahdollisuudesta aiheuttaa tarpeettomia ongelmia lintusuojauksen järjestämiselle.

2.3. Investointitukien määrästä ja sisällöstä

Muistiossa arvioidaan turkistarhoille myönnettävien avustusten olevan enintään 0,5–1 miljoonaa euroa. FIFUR arvioi bioturva-asetuksen velvoitteiden tarkoittavan huomattavasti korkeampia kustannuksia, kun huomioidaan toimenpiteistä aiheutuvat tosialliset kustannukset varjotalometriä kohden.

Rakennetukilain 7 §:n nojalla investointituen tasoa ja enimmäismäärä voidaan määrittää tuotannonalan perusteella muun muassa tuotannonalalla vallitseva markkinatilanne huomioon ottaen. Lintuinfluenssaepidemian vuoksi turkistuotannon vallitseva markkinatilanne on heikentynyt, ja bioturva-asetuksen sisältämien toimenpidevelvoitteiden vuoksi turkistuottajille aiheutuu entisestään lisäkustannuksia. FIFUR esittää, nämä seikat huomioidaan turkistarhoille myönnettävien investointitukien tasossa ja enimmäismäärissä.

Investointitukien sisällön osalta FIFUR pyytää varmistamaan, että hyväksi ja toimiviksi ratkaisuksi havaitut tekniset lintupelottimet (kuten muun muassa melutykit) kuuluvat investointitukien piiriin.

2.4. Lopuksi

Yleisesti FIFUR toteaa, että turkistilojen kaikki investoinnit on saatava takaisin maatalouden investointitukien kohdentamisasetuksen piiriin - kuten oli 3/2023 asti - maatalouden eri tuotantosuuntien tasavertaisen kohtelun perusteella.

Kunnioittaen

Toiminnanjohtaja Marja Tiura
Vantaalla 25.1.2024
P. 050 511 3060
marja.tiura@fifur.fi